

N:o 23.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag om handräckning åt utländsk domstol, till lag om vittnesförhör vid utländsk domstol, till lag om ändrad lydelse af 3 § i lagen den 19 november 1886 angående skyldighet för utländsk man att i rättegång vid svensk domstol mot inländsk man ställa borgen för kostnad och skada och till lag om verkställighet i visst fall af utländsk domstols beslut; gifven Stockholms slott den 3 februari 1899.

Under åberopande af bilagda, i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, vill Kongl. Maj:t härmed, jemlikt § 87 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1:o lag om handräckning åt utländsk domstol;

2:o lag om vittnesförhör vid utländsk domstol;

3:o lag om ändrad lydelse af 3 § i lagen den 19 november 1886 angående skyldighet för utländsk man att i rättegång vid svensk domstol mot inländsk man ställa borgen för kostnad och skada; samt

4:o lag om verkställighet i visst fall af utländsk domstols beslut.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

G U S T A F.

L. Annerstedt.

Förslag

till

LAG**om handräckning åt utländsk domstol.**

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Har i mål eller ärende, deri fråga ej är om ansvar för brottslig gerning eller om efterforskning af brott, utländsk domstol gjort framställning hos domstol här i riket om vidtagande af någon till rättsgången hörande åtgärd, såsom upptagande af ed, anställande af förhör med part, vittne eller sakkunnig, granskning af skriftlig handling eller besigtning af annat föremål, och varder den framställning genom utrikesdepartementet öfverlemnad till den svenska domstolen, skall den äskade handräckningen lemnas, efter ty här nedan sägs.

2 §.

Handräckning, som i 1 § sägs, skall lemnas af allmän underrätt. Är framställning gjord om upptagande af ed, anställande af förhör, granskning af skriftlig handling eller besigtning af annat föremål, som lämpligen kan vid rätten företes, ankomme åtgärden på den rätt, inom hvars område den, som skall fullgöra edgång eller höras, eller som innehar föremål, hvarom fråga är, har sitt hemvist eller någon tid sig uppe-

håller; dock att, der han santyckt att vid annan rätt fullgöra hvad af honom äskas, åtgärden skall af den rätt vidtagas. Är fråga om besigtning af föremål, som ej lämpligen kan vid rätten företes, tillkomme sådan åtgärd den rätt, inom hvars område föremålet finnes. Annan åtgärd skall verkställas af den rätt, till hvilken framställning derom inkommer.

3 §.

Pröfvar i stad rätten eller å landet domaren, att begärd handräckning ej kan lemnas, meddele den utländska domstolen underrättelse derom med uppgift om skälen för beslutet.

Finner rätten eller domaren, att det jemlikt 2 § tillkommer annan rätt att vidtaga åtgärd, hvarom fråga är, öfversände framställningen till den rätt, och gifve det den utländska domstolen tillkänna.

4 §.

Möter ej för äskad åtgärd laga hinder, utsätte rätten eller domaren dag för ärendets företagande. Skall någon såsom vittne höras, varde han genom rättens eller domarens försorg till rätten kallad. Annan, som skall vid rätten tillstädeskomma, låte rätten eller domaren om den utsatta dagen underrättas; anmode ock, der fråga är om granskning af skriftlig handling eller besigtning af annat flyttbart föremål, den, som innehar föremålet, att det vid rätten företes. Ej vare nödigt, att part om dagen för ärendets företagande underrättas, der han ej sjelf skall afhöras eller något fullgöra.

Har den utländska domstolen begärt att erhålla underrättelse, hvilken dag ärendet skall förekomma, aflåte rätten eller domaren i god tid sådan underrättelse.

5 §.

I fråga om ärendets behandling vid rätten skall, der ej af föreskrifterna i denna lag föranledes, lända till efterrättelse hvad om rättegång vid svensk domstol finnes stadgad.

6 §.

Der annan än den, som i egenskap af vittne blifvit till rätten kallad, uteblifver eller underlåter att fullgöra hvad af honom äskas, låte rätten dervid bero.

7 §.

Afser framställningen parts hörande på ed, och är ej utsatt, hvad under eden skall bekräftas eller förnekas, anställe rätten förhör med parten angående den omständighet, hvarom upplysning äskas. Innan förhöret eger rum, erinre rättens ordförande parten, att hvad han vid förhöret uppgifver skall af honom till riktigheten med ed bekräftas. Sedan parten afhörts och hans utsaga blifvit upptecknad, skall det upptecknade för parten uppläsas, och denne tillfrågas, om utsagan blifvit rätteligen fattad. Derefter erinre rättens ordförande parten om edens vikt och betydelse samt uppmane honom att, der hans utsaga i något afseende afviker från sanningen, deri göra rättelse; och bekräfte parten deruppå med ed, att hans utsaga, sådan den blifvit af honom vidkänd, är sann.

8 §.

Den, som enligt svensk lag är jäfvig att vittna, må ej mot sitt bestridande dertill förpligtas. Medgifver han att vittna, varde afhörd, utan så är, att jäfvet är af beskaffenhet att efter svensk lag ej kunna eftergifvas. Eger, enligt lagen i det land, der den främmande domstolen är, den, som till vittne åberopats, vägra att afgifva vittnesmål eller att besvara viss fråga, njute han den rättighet till godo.

9 §.

Har den utländska domstolen hemställt, att vid eds afläggande skola användas andra ordalag än i svensk lag äro stadgade, eller att dervid eljest skall förfaras annorledes än svensk lag föreskrifver, och är den, af hvilken ed kräfves, villig att sålunda fullgöra eden, pröfve rätten, huruvida det må ske.

Innefattar den utländska domstolens framställning eljest begäran att visst förfarande skall iakttagas vid verkställande af äskad åtgärd, skall den begäran efterkommas, der det ej är i svensk lag förbjudet.

10 §.

Rätten pröfve, hvilken ersättning skall tillkomma kronans eller rättens betjente för delgifning af kallelse eller underrättelse, som i 4 § afses; ege ock, der annan än part vid rätten tillstådeskommit eller något fullgjort, tillägga honom ersättning för kostnad, som deraf föranledts. Ersättning, hvarom nu är sagdt, varde af allmänna medel förskjuten.

11 §.

Sedan ärendet blifvit till slut fördt, låte rätten protokoll öfver hvad deri förekommit tillställas den utländska domstolen; foge ock dervid uppgift å de kostnader, den äskade åtgärden enligt 10 § eller eljest medfört.

12 §.

Hvad här ofvan är stadgadt för det fall, att framställning om handräckning, som i 1 § sägs, blifvit genom utrikesdepartementet öfversänd till svensk domstol, skall jemväl ega tillämpning der sådan framställning blifvit till domstol här i riket öfversänd från utländsk domstol, med hvilken enligt Konungens förordnande den svenska domstolen eger omedelbart skriftvexla.

13 §.

I de fall, då rätten enligt denna lag har att afåta meddelande till utländsk domstol, skall, der ej på grund af Konungens förordnande omedelbar skriftvexling må ega rum, det meddelande öfversändas till utrikesdepartementet för vidare åtgärd.

Förslag

till

LAG

om vittnesförhör vid utländsk domstol.

Häriigenom förordnas som följer:

1 §.

Varder i tvistemål, som är vid svensk domstol anhängigt, begäran gjord, att någon, som vistas utom riket, skall såsom vittne höras vid utländsk domstol, må rätten det tillåta, der skäl dertill äro.

2 §.

Varder vittnesförhör, som i 1 § sägs, af rätten medgifvet, åligger den, som begärt förhöret, att inom tid, som honom af rätten förelägges, till rätten afemna antingen löftesskrift af två vederhäftige, inom riket bosatte svenske män, hvilka en för båda och båda för en borga såsom för egen skuld för den kostnad förhöret kan medföra, eller ock bevis att han till säkerhet för sagda kostnad hos Konungens befallningshafvande nedsatt det belopp, hvartill rätten finner kostnaden kunna skäligen beräknas. Försummas det, vare frågan om förhöret förfallen.

Hvad i denna § är sagdt skall ej ega tillämpning, då förhör begärts af den, som förer Konungens och kronans talan.

3 §.

Fullgöres hvad i 2 § är föreskrifvet, utfärde rätten framställning till den utländska domstolen om förhörets anställande, och skall

i den framställning meddelas en kort berättelse om saken äfvensom uppgift å de omständigheter, angående hvilka förhör skall ega rum. Der part sådant äskar, begäre rätten ock, att underrättelse om dagen för förhöret varder i god tid rätten meddelad.

Framställning, som nu är sagd, skall af rätten tillställas utrikesdepartementet för vidare åtgärd eller, der enligt Konungens förordnande omedelbar skriftvexling med den utländska domstolen må ega rum, öfversändas till den domstol.

4 §.

Sedan till rätten inkommit uppgift å kostnad, som af framställningen föranledts, öfversände rätten den uppgift jemte borgen eller nedsättningsbevis, hvarom i 2 § sägs, till Konungens befallningshavande, som har att vidtaga erforderliga åtgärder för kostnadsbeloppets uttagande.

5 §.

Hvad i denna lag är stadgadt angående vittnesförhör i tvistemål gälle ock, der sådant förhör begäres i ansökningsärende.

Förslag

till

LAG

om ändrad lydelse af 3 § i lagen den 19 november 1886 angående skyldighet för utländsk man att i rättegång vid svensk domstol mot inländsk man ställa borgen för kostnad och skada.

Häri genom förordnas, att 3 § i lagen den 19 november 1886 angående skyldighet för utländsk man att i rättegång vid svensk domstol mot inländsk man ställa borgen för kostnad och skada skall erhålla följande ändrade lydelse:

Konungen eger efter aftal med främmande stat och under förutsättning af ömsesidighet meddela bestämmelser, hvarigenom den stats undersåtar befrias från skyldighet att ställa säkerhet, hvarom i denna lag är fråga.

Förslag

till

LAG

om verkställighet i visst fall af utländsk domstols beslut.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Der främmande stat genom aftal medgifver, att beslut hvarigenom förpligtelse att gälda rättegångskostnad blifvit af svensk domstol ålagd käreande eller mellankommande part, som är medborgare i den främmande staten och der har sitt hemvist, må i den stat bringas till verkställighet, eger Konungen förordna, att beslut af domstol i den främmande staten må, i hvad det innefattar så beskaffad förpligtelse, här i riket verkställas.

2 §.

Vill någon erhålla verkställighet å utländsk domstols beslut, som i 1 § afses, göre derom ansökning hos öfverexekutor; och skall der vid företes den handling, hvarå ansökningen grundas, och med bevis af myndighet i den främmande staten styrkas, att handlingen är i behörig form utfärdad, samt att beslutet vunnit laga kraft och vid den tid, då ansökningen göres, må i den främmande staten verkställas. Der fråga är om beslut af annan domstol än norsk, skall ock företes intyg af svensk beskickning eller konsul, att det bevis, hvarom nyss är sagdt, är af behörig myndighet utfärdadt.

Är någon af handlingarne affattad å annat främmande språk än det norska eller danska, varde styrkt öfversättning af den handling jemväl ingifven.

3 §.

Fullgöres hvad i 2 § är stadgadt, förordne öfverexekutor, att beslutet må verkställas; och gånge det sedan i verket likasom svensk domstols laga kraft egande dom.

4 §.

Hvad i denna lag är stadgadt skall ej utgöra hinder för tillämpning af förordningen om verkställighet af domar och utslag, meddelade af domstol i konungariket Danmark, den 15 Juni 1861.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementens-
ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i stats-
rådet å Stockholms slott den 30 September 1898,*

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern **BOSTRÖM**,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve **DOUGLAS**,
Statsråden: herr friherre **ÅKERHJELM**,
WIKBLAD,
RAPPE,
CHRISTERSON,
ANNERSTEDT,
VON KRUSENSTJERNA,
grefve **WACHTMEISTER**,
CLAËSON.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Annerstedt anförde i underdånighet:

»På grund af Eders Kongl. Maj:ts beslut den 29 januari 1897 har för de Förenade Rikenas del undertecknats en internationell konvention angående vissa till civilprocessen hörande ämnen af internationell natur. I öfrigt har konventionen blifvit biträdd af Belgien, Danmark, Frankrike, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Portugal, Rumänien, Ryssland, Schweiz, Spanien, Tyskland och Österrike-Ungern.

Ifrågavarande konvention, som hufvudsakligen grundar sig på vissa vid internationella konferenser i Haag åren 1893 och 1894 uppställda regler, innehåller i öfversättning följande bestämmelser:

a. Delgifning af judiciella och extra judiciella handlingar.

Artikel 1. I afseende å delgifning af handlingar, som angå rättsförhållanden af civil eller kommersiell natur, skall för de fördragsslutande staterna gälla, att då hos behörig myndighet i en af dessa stater begäran om sådan delgifning framställles af tjänsteman vid domstol i någon annan af staterna eller af myndighet, som har att vid sådan domstol bevaka det allmännas rätt, den begäran skall efterkommas.

Öfversändandet af dylik begäran skall ske på diplomatisk väg, så framt icke direkt skriftväxling mellan de båda staternas myndigheter är tillåten.

Artikel 2. Delgifningen skall verkställas genom försorg af den myndighet, hos hvilken begäran derom framstälts, och kan icke förvägras med mindre den stat, inom hvars område den skulle ega rum, anser den vara af beskaffenhet att kränka dess suveränitet eller medföra fara för dess säkerhet.

Artikel 3. Såsom bevis om delgifningen skall godkännas ett date-radt och legaliseradt mottagningsbevis eller ett intyg af den myndighet, till hvilken framställningen blifvit gjord, utvisande att delgifningen egt rum och dagen därför.

Mottagningsbeviset eller intyget skall tecknas å eller vidfogas det duplettexemplar af handlingen, som för sådant ändamål skall öfversändas.

Artikel 4. Förestående bestämmelser utgöra ej hinder för att, der vederbörande staters lagar eller mellan dem afslutade öfverenskommelser sådant medgifva,

1:o öfversända handlingar med posten direkt till vederbörande i utlandet;

2:o verkställa delgifning omedelbart genom kompetenta myndigheter i det land, der delgifningen skall ske;

3:o verkställa delgifning i utlandet genom hvarje stats diplomatiska eller konsulära tjänstemän.

b. Begäran om handräckning i rättgång.

Artikel 5. I mål eller ärende af civil eller kommersiell natur eger judiciell myndighet i en af de fördragsslutande staterna att, med

iakttagande af bestämmelserna i landets lagstiftning, hos behörig myndighet i en annan af dessa stater göra framställning om vidtagande af åtgärder till utredning i målet eller ärendet eller af andra till dess behandling hörande åtgärder.

Artikel 6. Öfversändandet af dylika framställningar skall ske på diplomatisk väg, så framt icke omedelbar skriftvexling mellan de båda staternas myndigheter är tillåten.

Om framställningen icke är affattad på det språk, som brukas af myndighet, till hvilken den är stäld, skall den, så framt ej annorlunda aftalats, vara åtföljd af en till riktigheten bestyrkt öfversättning till det språk, som genom öfverenskommelse mellan vederbörande stater blifvit bestämdt.

Artikel 7. Den domstol, till hvilken framställningen blifvit gjord, är skyldig att efterkomma densamma; dock kan vidtagandet af den begärda åtgärden förvägras

1:o) om handlingens äkthet icke blifvit styrkt;

2:o) om i den stat, till hvilken framställningen skett, utförandet af den begärda åtgärden icke tillkommer domstol.

Dessutom kan åtgärdens verkställande förvägras, om den stat, inom hvars område den skulle ega rum, anser den vara af beskaffenhet att kränka dess suveränitet eller medföra fara för dess säkerhet.

Artikel 8. Derest den myndighet, till hvilken framställningen blifvit gjord, icke är behörig att vidtaga den begärda åtgärden, skall framställningen, i enlighet med gällande bestämmelser, i tjänsteväg öfversändas till behörig domstol i samma stat.

Artikel 9. I alla de fall, då den begärda åtgärden icke vidtages af den myndighet, till hvilken framställningen blifvit gjord, åligger det denna myndighet att omedelbart derom underrätta den myndighet, från hvilken framställningen utgått, samt tillika angifva, derest sådant fall är för handen, som i artikel 7 afses, de skäl, på grund hvaraf åtgärdens vidtagande förvägrats, samt i fall, som i artikel 8 omtalas, till hvilken myndighet framställningen blifvit öfversänd.

Artikel 10. Den domstol, som vidtager den begärda åtgärden, skall dervid i fråga om de former, som böra iakttagas, tillämpa sitt eget lands lagar; dock skall, der användning af en viss form begärts af den myndighet, som gjort framställningen, denna form, äfven om den icke är föreskrifven i det land, till hvilket framställningen skett, iakttagas, så framt den icke är i dess lagstiftning förbjuden.

c. Parts skyldighet att ställa säkerhet.

Artikel 11. Der undersåte i en af de fördragslutande staterna, med hemvist i någon af dem, är käreande eller mellankommande part vid domstol i en annan af dessa stater, må han icke, på grund af sin egenskap af utlänning eller i följd af saknaden af hemvist eller uppehållsort inom landet, förpligtas att ställa borgen eller annan säkerhet, under hvad namn det vara må.

Artikel 12. Dom, hvarigenom i en af de fördragslutande staterna rättegångskostnader ådömts käreande eller mellankommande part, som vare sig på grund af artikel 11 eller i följd af lagstiftningen i den stat, der rättegången varit anhängiggjord, är fritagen från ställande af säkerhet, skall i en hvar af de öfriga fördragslutande staterna göras verkställbar af dertill enligt landets lag behörig myndighet.

Artikel 13. Den myndighet, som i artikel 12 afses, skall inskränka sig till att undersöka:

1:o) om, enligt lagen i det land, der domen blifvit meddelad, den handling, på grund hvaraf verkställighet sökes, uppfyller de för dess formella giltighet uppställda vilkor;

2:o) om, enligt samma lag, domen vunnit laga kraft.

d. Kostnadsfri rättshjelp.

Artikel 14. Undersåtar i en hvar af de fördragslutande staterna skola i alla andra af dessa stater åtnjuta enahanda förmån af kostnadsfri rättshjelp, som, i öfverensstämmelse med gällande föreskrifter i det land, der rättshjelpen sökes, tillkommer landets egna undersåtar.

Artikel 15. I fråga om utländings medellöshet skall i hvarje fall bevis utfärdas eller förklaring upptagas af myndighet i hans boningsort eller, om han ej har fast bostad, af myndighet å den ort, der han för tillfället uppehåller sig.

Om sökanden icke uppehåller sig i det land, der rättshjelpen begäres, skall beviset eller förklaringen om hans medellöshet utan afgift legaliseras af en diplomatisk eller konsulär tjänsteman för det land, i hvilket handlingen skall företas.

Artikel 16. Myndighet, som eger utfärda fattigdomsbevis eller upptaga förklaring om medellöshet, kan hos myndigheter i öfriga fördragslutande stater inhemta upplysningar angående sökandens förmögenhetsvilkor.

Den myndighet, hvilken det åligger att besluta öfver gjord ansökning om kostnadsfri rättshjelp, bibehåller inom gränsen för sin be-

hörighet rätten att pröfva de bevis, förklaringar och upplysningar, hvilka densamma föreläggas.

e. Bysättning.

Artikel 17. I mål eller ärende, som ej angår brottslig gerning, må bysättning ej, vare sig såsom exekutionsmedel eller såsom säkerhetsåtgärd komma till användning på utländingar, tillhörande någon af de fördragslutande staterna, annorledes än i de fall, der sådan åtgärd kan användas gent emot landets egna undersåtar.

Slutbestämmelser.

I. Denna konvention skall ratificeras. Ratifikationerna skola deponeras i Haag så snart som möjligt.

II. Den skall gälla i fem år, räknadt från den dag, då ratifikationerna blifvit deponerade.

III. Den skall anses förnyad för fem år i sänder, derest den icke inom sex månader före utgången af denna tid uppsäges af någon af de höga fördragslutande parterna.

Uppsägningen gäller endast med afseende å det eller de land, som notificerat densamma. För öfriga stater bibehåller konventionen giltighet.

IV. Protokollet för anslutning till konventionen skall för de stater, som deltagit i konferensen i Haag i juni och juli 1894, stå öppet till den 1 januari 1898.

Innan ratifikation af ifrågavarande konvention kan ega rum, måste tillses, i hvad mån för genomförande här i riket af deri upptagna grundsatser nya lagstadganden tarivas eller redan gällande böra undergå förändring.

Hvad då till en början beträffar de i *afdelningen a.* af konventionen upptagna grundsatser om delgifning af handlingar lära desamma påkalla vissa bestämmelser beträffande såväl delgifning här i riket på begäran af utländska myndigheter som ock framställningar till sådana myndigheter om deras biträde för delgifning i utlandet; men dessa bestämmelser, som äro af beskaffenhet att kunna i administrativ väg meddelas, torde ej böra utfärdas, förr än de stadganden af allmän lags natur, hvilka förutsättas för ratifikation af konventionen, blifvit genomförda. Jag utbeder mig alltså att framdeles få återkomma till detta ämne.

Den i *afdelningen d.* uttalade grundsats om rätt för främmande undersåtar att i händelse af medellöshet åtnjuta förmånen af kostnadsfri rättshjelp i samma utsträckning som inländske män öfverensstämmer med hvad redan för närvarande hos oss gäller. I den begränsade omfattning, hvori vår lagstiftning öfverhufvud medgifver en dylik förmån, tillkommer den utan åtskillnad in- och utlänningar. De i samma afdelning upptagna föreskrifter om sättet för ådagaläggande af medellöshet torde deremot föranleda en obetydlig jemkning i förordningen angående expeditionslösen; men frågan härom torde, såsom varande af administrativ natur, böra tills vidare anstå.

Föreskriften i *afdelningen e.* om utlänningars och egna undersåtars likställighet i fråga om bysättning saknar för svensk lagstiftning all betydelse, då genom 8 § i förordningen om nya utsökningslagens införande bysättningstvånget blifvit för såväl in- som utlänningar fullständigt afskaffadt.

De i *afdelningarne b. och c.* upptagna stadganden torde deremot nödvändiggöra vissa bestämmelser hörande till allmän lag, och har jag med anledning häraf låtit inom lagbyrån utarbета förslag till följande författningar:

- 1) Lag om handräckning i vissa fall åt utländsk domstol;
- 2) Lag angående vittnesförhör vid utländsk domstol;
- 3) Lag om ändrad lydelse af 3 § i lagen angående skyldighet för utländsk man att i rättegång vid svensk domstol mot inländsk man ställa borgen för kostnad och skada den 19 november 1886; samt
- 4) Lag angående verkställighet i visst fall af utländsk domstols beslut.

Det torde nu tillåtas mig att redogöra för grunderna för de i dessa förslag upptagna hufvudsakliga bestämmelser.

Beträffande *den föreslagna lagen om handräckning åt utländsk domstol* må erinras, att i öfverensstämmelse med en tämligen allmänt rådande internationell sedvänja, de särskilda staternas domstolar på anmodan redan nu i allmänhet lemna hvarandra sådan handräckning, som här afses. Äfven hos oss har det, trots saknaden af såväl internationella öfverenskommelser som inre lagstiftning rörande detta ämne, redan länge i ganska stor omfattning förekommit, att domstolarne fått mottaga framställningar från utländska domstolar om vidtagande af åtgärder till utredning i anhängiga rättstvister. Dessa framställningar, hvilka oftast afsett anställande af vittnesförhör men stundom äfven

andra åtgärder, hafva i allmänhet, ehuru ej undantagslöst, af de svenska domstolarne efterkommit. Rörande åtskilliga väsentliga spörsmål, som dervid uppstått, har emellertid under lagstiftningens tystnad ovisshet varit rådande. Med hänsyn härtill och då under den internationella samfärdselns alltjemt fortgående utveckling denna samverkan mellan de särskilda staternas domstolar torde komma att vinna allt större betydelse, måste det redan i och för sig anses önskvärdt, att lagstiftning i ämnet kommer till stånd; och om, såsom konventionen afser, bestämd skyldighet skall åläggas domstolarne att lemna handräckning, hvarom nu är fråga, tarivas uttryckliga lagbud såväl härom som angående det förfarande, som skall iakttagas vid handräckningens meddelande.

Med anslutning till konventionen hafva, såsom förslaget 1 § utvisar, de ifrågasatta bestämmelserna blifvit begränsade till civila mål och ärenden. Visserligen framträder någon gång äfven i brottmål behovet af utländsk domstols biträde, och i regeln pläga de särskilda staternas domstolar ej heller i dylika mål undandraga sig att meddela äskad handräckning; men att i lag fastställa en sådan skyldighet torde dock, särskildt med hänsyn till tänkbara skiljaktigheter i uppfattningen om åtalade handlingars straffvärdhet, vara förenadt med betänkligheter. Framdeles såsom hittills torde det alltså, der ej särskilda internationella aftal annat föranleda, böra i hvarje särskildt fall bero af domstolens pröfning, huruvida i brottmål begärd handräckning skall meddelas.

Den i konventionen uttryckta grundsatsen om domstolarnes skyldighet att i mål och ärenden, som der afses, lemna äskad handräckning förutsätter ej, att handräckningen ovilkorligen skall meddelas af just den domstol, till hvilken framställning derom aflåtits. Tvärtom antager konventionen, att en stats lagstiftning kan innehålla regler, som i hvarje särskildt fall medföra uteslutande behörighet för någon viss bland statens domstolar. I förslaget 2 § hafva dylika regler upptagits. Den viktigaste af dessa innebär, att, der en person skall vid domstolen höras eller eljest fullgöra något, som af honom äskas, ärendet ej utan hans på förhand gifna samtycke må behandlas af annan rätt, än den, inom hvars område han bor eller uppehåller sig. Beträffande skälen för denna föreskrift må erinras, att der — såsom enligt förslaget är fallet i fråga om vittnen — en laglig förpligtelse till inställelse eger rum, denna ej bör göras mera betungande än om-

ständigheterna ovilkorligen kräfva. I andra fall åter, der enligt förslaget något rättsligt tvång ej utfvas mot den, som skall tillstädskomma eller fullgöra en äskad prestation, är det för uppnående af det med framställningen åsyftade resultat af vigt, att på honom ej ställas alltför stora anspråk.

I öfverensstämmelse med konventionens innehåll har i 3 § intagits föreskrift, att framställning, som inkommit till inkompetent rätt, skall i tiensteväg befordras till den behöriga domstolen.

Med hänsyn till angelägenheten af ärendets skyndsamma behandling har den i 3 § åsyftade pröfning af frågan om domstolens behörighet likasom de i 4 § afsedda förberedande åtgärder ansetts kunna på landet öfverlemnas åt domaren ensam.

Att, såsom 5 § innebär, svensk rättegångsordning i allmänhet skall tillämpas vid ärendets behandling inför rätten, öfverensstämmer med de i andra länder antagna grundsatser och lærer jemväl betingas af de praktiska förhållandenas kraf. Ett undantagslöst fasthållande af denna regel är emellertid ej förenligt med konventionen och skulle under vissa omständigheter kunna föranleda uppenbara oegentligheter. Vissa undantag hafva derfor ansetts böra i 6—9 §§ stadgas.

En fråga, som ej kan af lagstiftningen förbigås, är den, huru förfaras skall i händelse en i handräkningsärende inkallad person uteblifver från rätten eller vägrar att afgifva honom affordradt yttrande eller fullgöra annat, som af honom äskas. Framför allt eger denna fråga betydelse i afseende å vittnen. Det kan naturligtvis ej alltid påräknas, att en utanför saken stående person skall af intresse för rättvisan frivilligt underkasta sig det obehag, som ofta nog är förenadt med ett vittnesmåls afgifvande, och erfarenheten utvisar jemväl att, der det tillåtes åberopade vittnen att godtyckligt undandraga sig vittnesmåls afgifvande, denna möjlighet ofta af dem begagnas. För uppnående af det med förevarande lagstiftning förenade syfte måste det alltså anses önskvärdt, att, med vissa undantag, som framdeles skola beröras, lagens bestämmelser om vittnespligt och förfarandet mot tredskande vittne komma att ega tillämpning jemväl i de fall, som här afses; och något giltigt skäl synes häremot ej kunna anföras. Såsom framgår af 6 §, jemförd med 5 och 8 §§, intages denna ståndpunkt af förslaget.

I fråga åter om andra personer, som kunna varda till rätten inkallade för att afhöras eller fullgöra en prestation af ett eller annat

slag, innebär förslaget 6 §, att några rättsliga tvångsmedel ej må användas. Denna regel gäller i främsta rummet parterna i saken. Att tvinga en part att inställa sig vid rätten eller söka genom tvångsmedel förmå honom att der afgifva yttrande har ansetts så mycket mindre böra ifrågakomma, som enligt de flesta lagar en dylik tredska ej vid processdomstolen medför tvångsåtgärder utan allenast föranleder, att domstolen vid sakens pröfning eger fästa skäligen afseende å partens förhållande. Ej heller har det ansetts lämpligen kunna, annorledes än i sammanhang med väsentliga ändringar i gällande bevisningslagstiftning, sättas i fråga att föreskrifva tvångsåtgärder mot part eller annan, som vägrar att till granskning förete skriftlig handling eller annat föremål. Hvad slutligen angår sakkunnigs utlåtande lär det ej vara af något praktiskt behof påkalladt och — så länge den inhemska lagstiftningen så godt som saknar föreskrifter i detta ämne — ej heller lämpligt att för här åsyftade fall meddela bestämmelser om skyldighet att afgifva sådant utlåtande och om rättsliga påföljder af försummelse i detta hänseende.

Det i 7 § införda stadgande om anställande af fritt edligt förhör med part har föränledts deraf, att i en af de fördragslutande staterna, nämligen Österrike, denna form af förhör numera trädt i stället för den normerade partseden.

I afseende å de i 8 § förekommande bestämmelser rörande vittnesjäf må här erinras följande. Det hufvudsakliga syftet med lagens föreskrifter om vissa personers obehörighet att aflägga vittnesmål är uppenbarligen att förebygga, att på grund af deras utaf lagstiftaren mistrodda utsagor en oriktig dom fälles. Då emellertid, såsom af en jämförelse mellan de särskilda staternas lagstiftning framgår, gränserna för denna obehörighet dragas olika, och det naturligen ligger helt och hållet utom en stats uppgift att i fråga om rättskipningen inom en annan stat söka i ett särskildt fall framtvinga användandet af en annan begränsning än den, som der gäller, lär från nyss nämnda synpunkt hinder ej möta att på begäran af utländsk domstol afhöra äfven sådana personer, hvilkas utsagor ej skulle få tagas i betraktande, om rättegången vore inom landet anhängig. Af andra grunder torde det emellertid ej vara lämpligt att i förevarande fall låta svensk domstol helt och hållet bortse från jäfsfrågan. De jäfsbestämmelser vår lagstiftning innehåller fylla nämligen, om ock på ett mindre fullkomligt

sätt, äfven en annan uppgift än den nyss angifna. De verka i viss mån i samma riktning som de i främmande lagar upptagna föreskrifter om rätt för ett åberopadt vittne att undandraga sig förhör, der detta af en eller annan anledning skulle försätta vittnet i en skef eller pinsam ställning; och så länge vår lag ej innehåller dylika bestämmelser, torde alltså i fall som här afses ett jäfsförhållande böra medföra åtminstone den verkan, att den jäfvige ej mot sitt bestridande kan förpligtas att vittna. Härvid kan man emellertid ej stanna. Vissa af lagens jäfsbestämmelser äro af den art, att de ej kunna eftergifvas utan att edens helgd sättes i fara eller rättskipningens anseende lider. Att ett jäf, som påkallas af ett dylikt publikt intresse, äfven i nu förevarande fall ovilkorligen måste upprätthållas, ligger i öppen dag; och likasom i rättegång vid svensk domstol bör det alltså äfven här ankomma på domstolen att efterforska och på part att anföra sådant jäf.

Den rättighet, som 8 § medgifver ett åberopadt vittne, att äfven på grund af utländsk lags bestämmelser undandraga sig vittnesmål, är en naturlig följd deraf, att vittnesförhöret endast är ett led i den vid utländsk domstol pågående processen. Den omständigheten, att förhöret hålles här i riket, lärer ej böra för vittnet föranleda vidsträcktare förpligtelser, än som skolat åligga vittnet vid inställelse inför den främmande domstolen. Att innehållet af den åberopade utländska lagstiftningen, derest det ej skulle vara domstolen bekant, bör af vittnet styrkas, lärer emellertid vara uppenbart.

Beträffande sättet för utförande af en äskad handräckningsåtgärd innebär konventionen, att, der den utländska domstolen framställt begäran om iakttagande af visst förfarande, denna begäran skall efterkommas, så framt ej sådant förfarande är förbjudet enligt lagstiftningen i den stat, der handräckningen skall meddelas. I öfverensstämmelse härmed står det i senare stycket af 9 § införda stadgandet, enligt hvilket det tillkommer handräckningsdomstolen att, vid sidan af den svenska rättegångsordningens bestämmelser, tillämpa jemväl de särskilda regler, hvilkas iakttagande den utländska domstolen påkallat, i den mån de äro med nyssnämnda bestämmelser förenliga.

För ett särskildt fall har emellertid en verklig afvikelse från de i svensk lag stadgade former ansetts böra medgifvas. Ofta inträffar, att, der fråga är om upptagande af ed, den utländska domstolen fram-

ställer begäran, att ett visst angifvet edsformulär skall följas eller någon viss ceremoni iakttagas vid edens afläggande. Att utesluta all möjlighet för handräkningsdomstolen att efterkomma en dylik begäran synes ej vara nödvändigt eller lämpligt. I händelse den, som skall aflägga eden, är villig att dervid iakttaga den utländska domstolens föreskrifter, och dessa ej innefatta något, som enligt här i landet rådande uppfattning kan i ett eller annat afseende anses stötande, lär ett fasthållande af vår rättegångsordnings bestämmelser ej vara af omständigheterna påkalladt. I enlighet med denna uppfattning har i förra stycket af 9 § öfverlemnats åt handräkningsdomstolen att, under förutsättning af samtycke från den, som skall aflägga eden, pröfva, huruvida dervid må förfaras i enlighet med den utländska domstolens framställning.

I sammanhang med den i 11 § upptagna föreskriften rörande kostnader, som af handräkningsåtgärd föranledas, må framhållas, att det, för undvikande af internationella uppgörelser rörande alltför obetydliga kostnadsfrågor, torde böra tagas i öfvervägande, huruvida icke i afseende å protokoll i handräkningsärenden kan medgifvas frihet från lösen och stämpel. Till frågan härom torde det emellertid tillåtas mig att vid annat tillfälle återkomma.

Jag öfvergår nu till den föreslagna *lagen om vittnesförhör vid utländsk domstol*.

Den rättighet, som konventionen medger domstolarne i en hvar af de fördragslutande staterna, att hos domstol i annan bland dessa stater påfordra vidtagande af hvarje slags åtgärd, som kan tjena till utredning i en anhängig rättstvist eller eljest hör till dess handläggning, lär visserligen, med hänsyn till vår rättegångsordnings grundsatser, för närvarande ej lämpligen kunna i hela sin omfattning tagas i anspråk från svensk sida; men i afseende å den art af handräkning, som härvid är af största betydelsen — anställande af vittnesförhör — synes hinder ej möta att låta den i konventionen medgifna förmån tillkomma äfven part, som här i riket förer rättegång. Då emellertid vår gällande lagstiftning i allmänhet utgår från den förutsättning, att vittnesförhör uti här i riket anhängig rättegång alltid hålles vid svensk domstol, måste genom lag bestämmas, huru tillåtelse må vinnas till förhörs anställande utom riket, äfvensom hvad som skall iakttagas för erhållande af den främmande domstolens medverkan.

I betraktande af den beredvillighet, som främmande staters domstolar, oberoende af internationella fördrag, i allmänhet visa i fråga om handräckning i civila mål och ärenden, lärer tillräcklig anledning ej föreligga att låta ifrågavarande föreskrifter gälla allenast, då vittnesförhör kan ega rum vid domstol i någon af de fördragslutande staterna, utan torde, på sätt förslagets 1 § innebär, dessa föreskrifter böra ega tillämpning å utländsk domstol i allmänhet, något som naturligtvis ej utesluter, att, der fråga är om förhör inom land, hvars domstolar veterligen pläga vägra handräckning åt svensk domstol, detta förhållande bör af den svenska domstolen tagas i betraktande vid pröfning af parts begäran om tillstånd till förhöret. Deremot hafva, såsom 1 och 5 §§ utvisa, förslagets bestämmelser ansetts ej böra ega tillämpning i brottmål. Lämpligheten af att i dylika mål en del af rättegången förläggas till en domstol, der parterna i allmänhet ej kunna inställa sig, lärer starkt kunna ifrågasättas; hvartill kommer, att det, med hänsyn till vigten af brottmåls skyndsamma behandling, ej kan vara lämpligt att låta ett sådant mål uppehållas i afbidan på en främmande domstols åtgärd, der denna, såsom här är fallet, ej kan med säkerhet påräknas utan är boende på tillmötesgående.

Hvad angår stadgandet i 2 § må här erinras, att svenska statsverket i förhållande till den främmande staten alltid måste svara för de med förhöret förbundna kostnaderna. Vid sådant förhållande har det ansetts skäligen böra åläggas den, som vill begagna sig af statens medverkan för förhöret, att ställa säkerhet för dessa kostnader.

De i förra stycket af 3 § intagna bestämmelser rörande innehållet af rättens framställning till den utländska domstolen öfverensstämma med redan gängse internationell praxis.

Förslaget till lag om ändrad lydelse af 3 § i lagen den 19 november 1886 föranledes af artikel 11 i konventionen. Från skyldighet att fullgöra de i nämnda lag stadgade prestationer är visserligen jemlikt nu gällande lydelse af lagens 3 § utländsk man frikallad, derest i hans hemland svensk man fördragsenligt åtnjuter liknande förmån. Då emellertid enligt konventionen svensk man icke under alla förhållanden, utan endast om han är bosatt inom någon af de fördragslutande staterna, är frikallad från de prestationer, hvarom här är fråga, skulle det kunna dragas i tvifvelsmål, huruvida undersåtar i de

främmande stater, som deltagit i konventionen, vore på grund af nämnda § befriade från samma prestationer. Till förebyggande af hvarje tvekan härom har det ansetts lämpligt att föreslå en något förändrad affattning af paragrafen.

Förslaget till lag angående verkställighet i visst fall af utländsk domstols beslut sammanhänger med reglerna i artiklarne 12 och 13 af konventionen. För närvarande kunna som bekant i allmänhet utländska domar ej under någon form bringas till verkställighet här i riket. Endast i afseende å danska domstolars beslut gäller på grund af särskild öfverenskommelse ett annat förhållande. Någon betänklighet mot att under de i konventionen angifna förutsättningar tillåta verkställighet å domar, som der afses, torde ej föreligga. Det hufvudsakliga skäl, som eljest kan anföras mot medgifvande af exekution å främmande domar, nämligen att den främmande domstolen tilläfväntys efter svensk rättsuppfattning varit obehörig, saknar uppenbarligen all betydelse i nu afsedda fall, der den dömde sjelf, genom att vid den främmande domstolen uppträda såsom käre eller mellankommande part, erkänt dess behörighet.

Då det definitiva tillträdet till konventionen torde komma att för särskilda stater ske på olika tider, samt tänkbart är, att öfverenskommelser, liknande den nu förevarande, framdeles kunna träffas med stater, som ej deltagit i denna, läser det ej lämpligen kunna ifrågasättas, att i sjelfva lagen angifva, hvilka stater skola åtnjuta den förmån, som här afses, utan synes det böra öfverlemnas åt Konungen att under i lagen angifna förutsättningar derom förordna. I enlighet härmed är förslagens 1 § affattad.

Såsom nyss antydts, innebär konventionen icke någon ovillkorlig förpligtelse för de särskilda staterna att låta verkställa domar af ofvan angifna innehåll, utan göres denna förpligtelse beroende af vissa förutsättningar i fråga om den dömdes nationalitet och boningsort. Då emellertid någon olägenhet icke läser uppkomma derigenom att nämnda förbehåll eftergifves, men sådant är egnadt att väsentligen förenkla den undersökning, som i hvarje särskildt fall bör föregå ett förordnande om verkställighet, har, såsom 1 § utvisar, rätten till verkställighets erhållande ansetts böra göras oberoende af omförmälda förutsättningar.»

Departementschefen uppläste härefter ofvan omförmälda under bilagorna Litt. A—D vid detta protokoll fogade lagförslag samt

hemställde i underdånighet, att, för det ändamål 87 § regeringsformen omförmäler, högsta domstolens utlåtande öfver förslagen måtte genom note ur protokollet inhemtas.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställen täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder lemna bifall.

Ex protocollo:

Axel Dandenell.

Btl. Litt. A.

Förslag

till

LAG

om handräckning i vissa fall åt utländsk domstol.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Har i mål eller ärende, som icke angår brottslig handling, utländsk domstol gjort framställning hos domstol här i riket om vidtagande af någon till rättegången hörande åtgärd, såsom upptagande af ed, anställande af förhör med part, vittne eller sakkunnig, granskning af skriftlig handling eller besigtning af annat föremål, och varder den framställning genom utrikesdepartementet öfverlemnad till den svenska domstolen, skall den äskade handräckningen lemnas, efter ty här nedan sägs.

2 §.

Handräckning, som i 1 § sägs, skall lemnas af allmän underrätt.

Är framställning gjord om upptagande af ed, anställande af förhör, granskning af skriftlig handling eller besigtning af annat föremål, som kan vid rätten företes, ankomme åtgärden på den rätt, inom hvars område den, som skall fullgöra edgång eller höras, eller som innehar föremål, hvarom fråga är, har sitt hemvist eller någon tid sig uppehåller; dock att, der han samtyckt att vid annan rätt fullgöra hvad af honom äskas, åtgärden skall af den rätt vidtagas. Är fråga om

besigtning af föremål, som ej kan vid rätten företes, tillkomme sådan åtgärd den rätt, inom hvars område föremålet finnes. Annan åtgärd skall verkställas af den rätt, till hvilken framställning derom inkommer.

3 §.

Pröfvar rätten eller å landet domaren, att begärd handräckning ej kan lemnas, meddele den utländska domstolen underrättelse derom med uppgift om skälen för beslutet.

Finner rätten eller domaren, att det jemlikt 2 § tillkommer annan rätt att vidtaga åtgärd, hvarom fråga är, öfversände framställningen till den rätt, och gifve det den utländska domstolen tillkänna.

4 §.

Möter ej för äskad åtgärd laga hinder, utsätte rätten eller domaren dag för ärendets företagande samt låte den, som skall vid rätten tillstädeskomma, till den dag kallas; anmode ock, der fråga är om granskning af skriftlig handling eller besigtning af annat flyttbart föremål, den som innehar föremålet att det vid rätten förete.

Har den utländska domstolen begärt att erhålla underrättelse om dagen för ärendets företagande, aflåte rätten eller domaren i god tid sådan underrättelse.

5 §.

I fråga om ärendets behandling vid rätten skall, der ej af nedan gifna föreskrifter annat föränledes, lända till efterrättelse hvad om rättegång vid svensk domstol finnes stadgadt.

6 §.

Der annan än den, som i egenskap af vittne blifvit till rätten kallad, uteblifver eller underlåter att fullgöra hvad af honom äskas, låte rätten dervid bero.

7 §.

Afser framställningen upptagande af parts ed, och är ej utsatt hvad under eden skall bekräftas eller förnekas, anställe rätten förhör med parten och låte honom med ed fästa sin utsaga.

8 §.

Den, som enligt svensk lag är jäfvig att vittna, må ej mot sitt bestridande dertill förpligtas. Medgifver han att vittna, varde afhörd, utan så är, att jäfvet är af beskaffenhet att efter svensk lag ej kunna eftergifvas. Eger, enligt lagen i det land, der den främmande domstolen är, den, som till vittne åberopats, vägra att afgifva vittnesmål eller att besvara viss fråga, njute han den rättighet till godo.

9 §.

Har den utländska domstolen hemställt, att vid eds afläggande skola användas andra ordalag än i svensk lag äro stadgade, eller att dervid eljest skall förfaras annorledes än svensk lag föreskrifver, och är den, af hvilken ed kräfvcs, villig att sålunda fullgöra eden, pröfve rätten, huruvida det må ske.

Innefattar den utländska domstolens framställning eljest begäran att visst förfarande skall iakttagas vid verkställande af äskad åtgärd, skall den begäran efterkommas, der det ej är mot svensk rättegångsordning stridande.

10 §.

Rätten pröfve, hvilken ersättning skall tillkomma kronans eller rättens betjente för delgifning af kallelse, som i 4 § sägs, samt vittnen för deras inställelse; och varde den ersättning af allmänna medel förskjuten.

11 §.

Sedan ärendet blifvit till slut fördt, låte rätten protokoll öfver hvad deri förekommit tillställas den utländska domstolen; foge ock

dervid uppgift å de kostnader, den äskade åtgärden enligt 10 § eller eljest medfört.

12 §.

Hvad här ofvan är stadgad för det fall, att framställning om handräckning som i 1 § sägs, blifvit genom utrikesdepartementet öfversänd till svensk domstol, skall jemväl ega tillämpning der sådan framställning blifvit till domstol här i riket öfversänd från utländsk domstol, med hvilken enligt Konungens förordnande den svenska domstolen eger omedelbart skriftvexla.

13 §.

I de fall då rätten enligt denna lag har att aflåta meddelande till utländsk domstol, skall, der ej på grund af Konungens förordnande omedelbar skriftvexling må ega rum, det meddelande öfversändas till utrikesdepartementet för vidare åtgärd.

Btl. Litt. B.

Förslag

till

LAG

angående vittnesförhör vid utländsk domstol.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Varder i tvistemål, som är vid svensk domstol anhängigt, begäran gjord, att någon, som vistas utom riket, skall såsom vittne höras vid utländsk domstol, må rätten det tillåta, der skäl dertill äro.

2 §.

Varder vittnesförhör, som i 1 § sägs, af rätten medgifvet, åligger den, som begärt förhöret, att inom tid, som honom af rätten förelägges, till rätten aflemna antingen löftesskrift af två vederhäftige män, hvilka en för båda och båda för en borga för den kostnad förhöret kan medföra, eller ock bevis att han till säkerhet för sagda kostnad hos Konungens befallningshafvande nedsatt det belopp, hvartill rätten finner kostnaden kunna skäligen beräknas. Försummas det, vare frågan om förhöret förfallen.

Hvad i denna § är sagdt skall ej ega tillämpning, då förhör begärts af den, som förer Konungens och kronans talan.

3 §.

Fullgöres hvad i 2 § är föreskrifvet, utfärde rätten framställning till den utländska domstolen om förhörets anställande, och skall

i den framställning meddelas en kort berättelse om saken äfvensom uppgift å de omständigheter, angående hvilka förhör skall ega rum. Der part sådant äskar, begäre rätten ock, att underrättelse om dagen för förhöret varder i god tid rätten meddelad.

Framställning, som nu är sagd, skall af rätten tillställas utrikesdepartementet för vidare åtgärd eller, der enligt Konungens förordnande omedelbar skriftvexling med den utländska domstolen må ega rum, öfversändas till den domstol.

4 §.

Inkommer till rätten uppgift å kostnad, som af framställningen föranledts, öfversände rätten den uppgift jemte borgen eller nedsättningsbevis, hvarom i 2 § sägs, till Konungens befallningshafvande, som har att vidtaga erforderliga åtgärder för kostnadsbeloppets uttagande.

5 §.

Hvad i denna lag är stadgadt angående vittnesförhör i tvistemål gälle ock, der sådant förhör begäres i ansökningsärende.

Bil. Litt. C.

Förslag

till

LAG

om ändrad lydelse af 3 § i lagen angående skyldighet för utländsk man att i rättegång vid svensk domstol mot inländsk man ställa borgen för kostnad och skada den 19 november 1886.

Häri genom förordnas, att 3 § i lagen angående skyldighet för utländsk man att i rättegång vid svensk domstol mot inländsk man ställa borgen för kostnad och skada den 19 november 1886 skall erhålla följande ändrade lydelse:

Konungen eger efter aftal med främmande stat och under förutsättning af ömsesidighet meddela bestämmelser, hvarigenom den stats undersåtar befrias från skyldighet att ställa säkerhet, hvarom i denna lag är fråga.

Förslag

§ 6 till 103

LAG**angående verkställighet i visst fall af utländsk domstols beslut.**

Härigenom förordnas som följer:

regrat alltså som bestämt i den af riksdagen den 10/11 1881

1881 reviderad af riksdagen den 10/11 1881

1 §.

Der främmande stat genom aftal medgifver, att beslut, hvarigenom svensk domstol förpligtat käreande eller mellankommande part att gälda rättegångskostnad må bringas till verkställighet i den främmande staten, eger Konungen förordna, att beslut af domstol i den stat må, i hvad det innefattar sådan förpligtelse, här i riket verkställas.

2 §.

Vill någon erhålla verkställighet å utländsk domstols beslut, som i 1 § afses, göre derom ansökning hos öfverexekutor; och skall dervid fogas ej mindre den handling, hvarå ansökningen grundas, jemte bevis af myndighet i den stat, der domstolen är, att handlingen är i behörig form utfärdad, samt att beslutet vunnit laga kraft och fortfarande må i den främmande staten verkställas, än ock, der fråga är om beslut af annan domstol än norsk, intyg af svensk beskickning eller konsul, att beviset är af behörig myndighet utfärdadt.

Är någon af de handlingar, hvarom nu är sagdt, affattad å annat främmande språk än det norska eller danska, varde styrkt öfversättning af den handling jemväl ingifven.

3 §.

Fullgöres hvad i 2 § är stadgadt, förordne öfverexekutor, att beslutet må verkställas; och gånge det sedan i verket likasom svensk domstols laga kraft egande dom.

4 §.

Hvad i denna lag är stadgadt skall ej utgöra hinder för tillämpning af förordningen om verkställighet af domar och utslag, meddelade af domstol i konungariket Danmark, den 15 juni 1861.

*Utdrag af protokollet öfver lagärenden, hållet uti
Kongl. Maj:ts högsta domstol måndagen den 16
januari 1899.*

Andra Rummet.

Närvarande:

Justitieråden: HERSLOW,
BILLING,
BOHMAN,
RAMSTEDT,
WESTRING.

Sedan, jemlikt högsta domstolens beslut den 14 oktober 1898, handlingarna rörande de till högsta domstolen för afgifvande af utlåtande öfverlemnade förslag till lag om handräckning i vissa fall åt utländsk domstol, lag angående vittnesförhör vid utländsk domstol, lag om ändrad lydelse af 3 § i lagen angående skyldighet för utländsk man att i rättegång vid svensk domstol mot inländsk man ställa borgen för kostnad och skada den 19 november 1886 samt lag angående verkställighet i visst fall af utländsk domstols beslut, mellan högsta domstolens ofvanbemälde ledamöter cirkulerat, så företogs nu detta ärende till slutlig behandling; varande lagförslagen bilagda detta protokoll.

A. Förslag till lag om handräckning i vissa fall åt utländsk domstol.

1 §.

Justitierådet *Westring* yttrade: »Då enligt 1 § handräckning, som i den föreslagna lagen afses, skall meddelas allenast i mål eller ärende, som icke angår brottslig gerning, synes lagens tillämpningsområde hafva blifvit väl mycket inskränkt. Den konvention, som föranledt lagförslaget, angifver såsom föremål för bestämmelserna i förevarande hänseende mål och ärenden af civil eller kommersiel natur. Såsom bekant behandlas efter de flesta utländska lagstiftningar i den för civilprocessen stadgade ordning alla sådana mål, i hvilka föres talan allenast om ersättning eller annan civil påföljd, afven om talan grundas å brottsligt förfarande. Så länge enligt vår rätt handläggning af mål, deri emot förbrytare föres allenast civil talan, försiggår enligt kriminalprocessens regler, bör det måhända ej heller ifrågasättas att i afseende å sådana mål tillämpa det nu föreslagna förfarandet. Men vår rätt känner en art af mål, hvilka väl kunna sägas angå brottsligt förfarande men dock behandlas såsom civila mål, nemligen då talan om ersättning i följd af brottslig gerning föres emot annan än den, som föröfvat gerningen, såsom angående skyldighet för fartygsredare att ersätta skada i följd af ombordläggning vållad af fartygets befälhafvare eller för jernvägs egare att ersätta skada förorsakad af jernvägsbetjeningens förseelser. Då det icke torde vara lämpligt eller med konventionens innehåll förenligt, att handräckning i dylika mål vägras, hemställer jag, att ifrågavarande stadgande ändras derhän, att lagen kommer att omfatta åtminstone alla mål och ärenden, hvilka äro af den natur, att de efter svensk lag skola behandlas enligt de för civilprocessen gällande regler.»

Justitierådet *Ramstedt*, med hvilken justitierådet *Bohman* instämde, anförde: »Enligt förevarande paragraf skulle handräckning, som i förslaget afses, meddelas allenast i mål eller ärende, som icke angår brottslig gerning. Då det torde kunna antagas, att vid tillämpning häraf en gernings brottslighet skulle komma att bedömas efter svensk lag, innebär nämnda stadgande å ena sidan, att handräckning ej må

påkallas, då fråga är om ersättning eller annan civil påföljd, som grundas å brottsligt förfarande, äfven om, på sätt ofta förekommer, anspråket i det land, der det framställes, handlägges i den för tvistemål stadgade ordning, samt å andra sidan, att handräckning kan påkallas i mål, deri ansvar yrkas för handling, som af svensk lag icke stämpas såsom brottslig. Någon anledning att i sistnämnda fall mer än i andra, då fråga är om ansvarspåföljd, ålägga svensk domstol att lemna det begärda biståndet synes emellertid ej förefinnas. Deremot torde utan olägenhet rätt till handräckning kunna medgifvas äfven i sådana mål, som här i landet anses vara af brottmåls natur, men som af den utländska domstolen behandlas såsom civilmål; och det kan ifrågasättas om ej en sådan anordning närmare öfverensstämmer med konventionen, enligt hvilken handräckning kan begäras i mål eller ärende af civil eller kommersiel natur. Jag hemställer således, att ifrågavarande stadgande bringas till öfverensstämmelse med den af mig nu uttalade mening.»

Justitierådet *Billing* utlät sig: »Lika med justitierådet Ramstedt anser jag det vara af vigt — särskildt för vinnande af närmare öfverensstämmelse med konventionen — att den föreslagna lagens bestämmelser komma att omfatta jemväl sådana mål eller ärenden, hvilka visserligen leda sin upprinnelse från någon, verklig eller förment, förbrytelse, men deri fråga allenast är om civilt rättsanspråk, som har sin grund i sådan gerning. Såsom redan anmärkts, handläggas flerstädes i utlandet dylika rättsärenden under de för civila tvister föreskrifna former. Så är dock ej öfverallt förhållandet, och det torde stundom vara svårt eller omöjligt att med stöd af den kortfattade redogörelse för tvisten, som kommer svensk domstol till handa, afgöra under hvilken form målet utomlands blifvit handlagdt. I allt fall bör, efter min åsigt, ej den processuella formen, utan målets egen natur vara afgörande för frågan, huruvida svensk domstol skall vara ovilkorligen skyldig att lemna åskad rättshjelp. I betraktande häraf synes mig förevarande § böra så affattas, att från lagens tillämpning undantagas endast sådana mål, i hvilka fråga är om kriminelt ansvar för brottslig gerning, äfvensom förundersökningar om brott.»

Justitierådet *Herslow* var ense med justitierådet *Billing* derom, att den ifrågasatta lagen borde erhålla tillämplighet å alla mål eller ärenden, som icke hade till syfte utkräfvande af kriminelt ansvar.

2 §.

Justitierådet *Ramstedt* anförde: »I 2 § angifves för vissa uppräknade slag af åtgärder den domstol, af hvilken handräckningen bör meddelas, hvarefter föreskrifves, att annan åtgärd skall verkställas af den rätt, till hvilken framställning derom inkommer. Då emellertid dylik ej beskrifven åtgärd möjligen kan vara af sådan beskaffenhet, att den ej lämpligen kan utföras af den domstol, der åtgärden påkallas, torde genom inskjutande i lagtexten af orden 'der så ske kan' eller annat liktydigt uttryck det böra lemnas domstolen öppet att i sådan händelse hänvisa ärendet till annan rätt.»

3 §.

Då förslaget mening torde vara, att, å landet, rätten icke skulle ega ingå i pröfning af frågan, huruvida ansöknings om handräckning skulle upptagas, ansåg *högsta domstolen* att, för undvikande af missförstånd, denna mening borde tydligare uttryckas, hvilket syntes kunna ske genom att i första stycket efter ordet »Pröfvar» tillägga orden »i stad».

4 §.

Justitierådet *Westring*, med hvilken *högsta domstolens öfriga ledamöter instämde*, anförde: »Vid jemförelse med 6 § inhemtas, att rättsliga tvångsmedel äro afsedda att användas allenast emot den, som åberopats till vittne och ej fullgör vittnespligten, medan deremot annan, af hvilken yttrande eller annan åtgärd begärts, saklöst kan undandraga sig att verkställa hvad af honom åskats. Med hänsyn till vigten af att tillbörlig aktning för rättens bud vidnagthålles torde det vid sådant förhållande vara lämpligast, att endast den, som åberopats att vittna, kallas att vid laga påföljd inställa sig, medan öfriga allenast underrättas om den tid, då ärendet företages och de således hafva tillfälle att fullgöra hvad af dem åskats. Om åt förevarande § gifves sådant innehåll, lærer 6 § kunna utgå.»

5 §.

Till förekommande af missförstånd syntes böra tydligt utmärkas, att part ej behöfver inkallas att öfvervara handläggning af ärende, deri hans hörande ej blifvit äskadt.

7 §.

Då det i förevarande § omhandlade edliga förhör hittills varit för svensk rättegångsordning främmande, ansåg *högsta domstolen* nödvändigt att till vägledning för domstolarne närmare föreskrifter angående sättet för förhörets verkställande meddelades.

8 §.

Justitierådet *Billiny* yttrade: »Den i förevarande § stadgade rätt för vittne att på grund af omständighet, som enligt svensk lag utgör jäf, undandraga sig vittnesmåls afläggande gäller, enligt ordalagen, en och hvar, således äfven utländsk medborgare. Att fritaga en utlänning från vittnespligten på grund af ett förhållande, som i hans hemland ej skulle föranledt dylik befrielse, och således bereda honom en förmån, som han ej skulle hafva åtnjutit, om han åberopats att vittna vid domstol i sitt eget land, dertill synes dock någon giltig anledning ej förefinnas. Men dessutom synes bestämmelsen, så affattad som den nu är, kunna i tvist mellan utlänning och svensk man verka till förfång för den senare, då det lätt nog kan inträffa, att utländsk, till vittne åberopad person, t. ex. en hos den utländska parten anställd tjennare eller agent, som kan anses jäfvig efter svensk, men ej efter det främmande landets lag, begagnar sin recusationsrätt i händelse hvad han har att omvittna är af beskaffenhet att tjena till stöd för den svenska partens talan, men i motsatt fall icke. För undvikande af nu antydda oegentligheter bör, efter min mening, detta stadgande undergå någon jemkning.»

10 §.

Högsta domstolens ledamöter förenade sig om följande yttrande: »Då det kan antagas att den, af hvilken yttrande eller annan åtgärd begäres, skall vara mera villig att efterkomma denna begäran, derest honom tillförsäkras att utan större omgång erhålla ersättning för dermed förenade kostnader, hemställes, att ersättning skall, i den ordning här är med afseende å vittnen stadgad, bestämmas utgå till en hvar, som inställt sig eller eljest något fullgjort, med undantag endast för part; och torde ersättning böra gifvas ej blott för sjelfva inställelsen utan äfven för andra deraf eller af annan åtgärds verkställande föranledda kostnader.

Enär, derest den i 4 § ifrågasatta ändring vidtages, kallelse icke skulle komma att utfärdas å annan än den, som åberopas till vittne, men ersättning för delgifning af rättens eller domarens beslut äfven i andra hithörande fall bör utgå, synas de i förevarande paragraf använda ordalagen böra i öfverensstämmelse dermed jemkas».

Slutligen anmärkte justitieråden *Herslow* och *Billing*, att den i förslaget stadgade ovilkorliga skyldighet att tillhandagå utländsk domstol syntes, i enlighet med den för internationela förhållanden vedertagna grundsats, böra gälla endast under förutsättning att det främmande landets domstolar fördragsenligt vore förpligtade att lemna motsvarande handräckning, då framställning derom i behörig ordning från svensk myndighet gjordes.

B. Förslag till lag angående vittnesförhör vid utländsk domstol.

1 §.

Justitierådet *Bohman* yttrade: »Ett öfverlemnande till domstol i annat land af en så vigtig del utaf processen som vittnesförhör medför naturligtvis för part väsentligen ökade kostnader och svårigheter vid bevakandet af hans rätt. Vid sådant förhållande synes mig bifall till en begäran om vittnesförhör vid utländsk domstol böra göras beroende af motpartens samtycke.

Skulle denna erinran finnas ej förtjena afseende, torde dock böra komma under öfvervägande huruvida, i det fall att den, som påkallar vittnesförhör, är främmande lands undersåte, hans begäran må mot vederpartens bestridande vinna bifall, med mindre i det främmande landet liknande begäran af svensk undersåte kan bifallas. Ett öfverlemnande till annan domstol af en del utaf processen synes nämligen vara att betrakta såsom en förmån för den part, som begär öfverlemnandet, och en sådan förmån torde väl icke böra heviljas honom under annat förhållande, än att svensk medborgare i det främmande landet åtnjuter enahanda förmån.»

Justitierådet *Billing* anförde: »Enligt denna § kommer det att bero uteslutande på domstolens pröfning, huruvida i härstädes anhängig civil rättegångstvist en af in- eller utländsk part framställd begäran att få till utländsk domstol hänskjuta viss del af förhandlingen skall villfaras eller icke. Om nu än med fog kan förväntas, att en omsorgsfull pröfning af förhandenvarande omständigheter eger rum, innan dylikt tillstånd meddelas, vill det dock synas som om i detta fall domstolspröfningen näppeligen erbjöde tillräckliga garantier för att svensk part icke må i sin rätt varda förnärad. Det lärer nemligen kunna antagas, att de omständigheter, hvarå domstolen förnämligast kommer att fästa afseende, äro dels huruvida de åberopade vittnena kunna förutsättas hafva upplysningar af vigt att meddela, och dels om deras inställelse vid svensk domstol är förenad med betydande kostnader eller eljest möter större svårigheter. Att motparten skulle drabbas af ökade kostnader kan svårigen blifva bestämmande, enär i sådan händelse tillstånd endast undantagsvis kunde lemnas.

Sistberörda omständighet anser jag emellertid, i likhet med justitierådet Bohman, vara synnerligen beaktansvärd. Såsom känt är, ställa sig i vissa länder rättegångsomkostnader mycket höga, och om den svenska parten för bevakande af sin rätt vid vittnesförhöret nödgas anlita utländskt rättegångsbiträde, kan han derigenom lätteligen åsamka sig kostnader, som efter våra förhållanden måste anses öfver höfvan betungande och måhända ej stå i rimlig proportion till det belopp, hvarom tvistas. På grund häraf anser jag mig ej kunna tillstyrka ett stadgande, enligt hvilket en svensk undersåte skulle mot sin vilja tvingas tåla, att en vigtig del af en här i landet anhängig rättegång handlägges i utlandet, åtminstone ej under annan förutsättning, än att den, som ej begärt och ej medgifvit vittnesförhöret, i lag tillförsäkras rätt att, hvilken utgång målet än får, af motparten erhålla godtgörelse för den genom förhöret uppkommande ökning i rättegångskostnaden, och att antaglig säkerhet härför ställes, innan framställning om förhöret af domstolen göres.»

2 §.

Justitierådet *Westring* yttrade: »Med hänsyn dertill att det ej sällan lär komma att inträffa, att det är utlänning, som i rättegång vid svensk domstol önskar begagna sig af förmånen att få vittnen hörda utom landet, synes stadgandet om borgen böra så affattas, att densamma skall gälla såsom för egen skuld, samt att såsom borgesmän skola godkännas allenast svenske, i landet bosatte män.»

Justitierådet *Ramstedt*, med hvilken justitieråden *Bohman* och *Bil-ling* instämde, anförde: »Då vid många tillfällen domstolen torde komma att sakna ledning för bedömande af storleken utaf den kostnad, som vittnesförhör vid utländsk domstol kan medföra, synes det vara mindre lämpligt att rörande parts skyldighet att ställa säkerhet för dylik kostnad meddela sådana föreskrifter, att domstolen i hvarje fall har att bestämma det belopp, hvartill kostnaden skäligen bör beräknas. Utan tvifvel skulle ett stadgande af innehåll, att part för ifrågavarande kostnad skall ställa borgen eller annan säkerhet, som af rätten godkännes, kunna anses lika betryggande som det föreslagna, på samma gång som det skulle i väsentlig mån underlätta domstolens åliggande. Äfven för parten synes en ändring i denna riktning vara fördelaktig, då han derigenom

blefve i tillfälle att medelst ansvarsförbindelse af bank eller försäkringsinrättning fullgöra lagens föreskrift härutinnan.

Derest emellertid lagen anses böra innehålla föreskrifter angående beskaffenheten af den borgen, som bör företes, biträder jag hvad i afseende härå justitierådet Westring yttrat.»

Justitierådet *Herslow* instämde med justitierådet Westring i fråga om beskaffenheten af den föreslagna löftesskriften; men beträffande det ifrågasatta beviset om deposition af visst belopp hemstälde justitierådet väsentligen på de af justitierådet Ramstedt anförda grunder, huruvida icke det alternativ, som kunde ersätta löftesskriften, lämpligare bestämdes till *annan säkerhet, som af rätten godkännes.*

3 §.

Justitierådet *Ramstedt* yttrade: »Enligt 3 § skall, der part sådant äskar, rätten begära, att underrättelse om dagen för förhöret vid den utländska domstolen skall i god tid meddelas rätten. Då emellertid härigenom ej kan anses behörigen sörjdt för att parten sjelf utan onödigt besvär erhåller kännedom om tid och plats för förhöret, synes i sådant syfte erfordras ytterligare föreskrift.»

C. *Förslag till lag om ändrad lydelse af 3 § i lagen angående skyldighet för utländsk man att i rättegång vid svensk domstol mot inländsk man ställa borgen för kostnad och skada den 19 november 1886.*

Förslaget lemnades utan anmärkning.

D. *Förslag till lag angående verkställighet i visst fall af utländsk domstols beslut.*

1 §.

Högsta domstolens ledamöter förenade sig om följande yttrande: »Enligt den affattning, förevarande § erhållit, synes det tvifvelaktigt, huruvida förordnande om verkställighet af beslut, hvarigenom domstol

i främmande stat utdömt rättegångskostnad, kan meddelas, med mindre den främmande staten lemnat ett ovilkorligt medgifvande till verkställighet af svensk domstols enahanda beslut. Den nu ifrågavarande konventionen innefattar emellertid ej ett sådant medgifvande, utan gör verkställigheten beroende af vissa vilkor med hänseende till kärandens nationalitet och hemvist. För att förevarande lag otvetydigt skall blifva tillämplig å traktatmakterna, erfordras således någon jemkning i redaktionen.»

2 §.

Stadgandet angående det bevis, som skulle åtfölja ansökan om verkställighet af dom, syntes *högsta domstolen* böra förtydligas så att deraf framginge, att beviset skulle innehålla upplysning, som utmärkte huruvida, då verkställighet ifrågakomme, domen ännu vore exigibel.

Ex protocollo

Erik Ölander.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartements-
ärenden, hållet inför Hans Kongl. Höghet Kronprinsen-
Regenten i statsrådet å Stockholms slott fredagen den
3 februari 1899*

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve DOUGLAS,
Statsråden: herr friherre ÅKERHJELM,
 WIKBLAD,
 friherre RAPPE,
 ANNERSTEDT,
 VON KRUSENSTJERNA,
 CLAËSON,
 DYRSSEN.
Justitieråden: WIJKANDER,
 HELLSTRÖM.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Annerstedt anmälde i underdånighet högsta domstolens utlåtande öfver de genom Kongl. Maj:ts beslut den 30 september 1898 till högsta domstolen remitterade förslag till

- 1:o lag om handräckning i vissa fall åt utländsk domstol;
- 2:o lag angående vittnesförhör vid utländsk domstol;

3:o) lag om ändrad lydelse af 3 § i lagen angående skyldighet för utländsk man att i rättegång vid svensk domstol mot inländsk man ställa borgen för kostnad och skada den 19 november 1886; samt

4:o) lag angående verkställighet i visst fall af utländsk domstols beslut.

Efter att hafva redogjort för berörda utlåtande anförde departementschefen:

»Med anledning af de anmärkningar, som inom högsta domstolen framstälts mot de remitterade förslagen, hafva vissa ändringar i desamma blifvit vidtagna. I afseende å dessa tillåter jag mig att i allmänhet åberopa hvad inom högsta domstolen blifvit anfördt.

Med afseende å förslaget till *lag om handräckning i vissa fall åt utländsk domstol* hafva två ledamöter af högsta domstolen gjort den allmänna erinran, att den i förslaget stadgade ovilkorliga skyldighet att tillhandagå utländsk domstol syntes, i enlighet med den för internationella förhållanden vedertagna grundsats, böra gälla endast under förutsättning, att det främmande landets domstolar fördragsenligt vore förpligtade att lemna motsvarande handräckning, då framställning derom i behörig ordning från svensk myndighet gjordes.

I anledning häraf må erinras, att förslaget ingalunda afser något ovilkorligt åtagande från svenska statens sida att oberoende af fördrag tillmötesgå utländska domstolars framställningar om handräckning, hvarom här är fråga. Såsom förutsättning för svensk domstols skyldighet att meddela handräckning uppställer förslagets 1 §, att derom gjord framställning skall hafva genom utrikesdepartementet öfverlemnats till den svenska domstolen. Genom detta stadgande är möjlighet beredd att gent emot en stat, hvars myndigheter tilläfväntys skulle vägra att tillhandagå svensk domstol, förfara på liknande sätt. Härmed lærer krafvet på ömsesidighet vara behörigen tillgodosedt. Att göra den föreslagna lagens tillämpning beroende deraf, att den främmande stat, derifrån framställningen inkommit, genom fördrag utfäst sig att lemna svensk domstol motsvarande biträde, torde ej vara lämpligt. Såsom jag vid annat tillfälle framhållit, öfverensstämmer det med en temligen allmänt rådande internationel sedvänja, hvilken äfven hos oss hitintills med få undantag blifvit iakttagen, att i tvistemål handräckning lemnas oberoende af fördrag; och att nu med frångående af denna sedvänja vare sig förbjuda handräcknings meddelande åt domstol i stat, som ej slutit aftal i ämnet, eller åt de särskilda domstolarnes godtycke öfver-

lemna, huruvida och under hvilka former sådan handräckning skall lemnas, synes mig desto mindre böra ifrågakomma, som detta i en mängd fall skulle lända till men för svenske undersåtar, hvilka i utlandet föra rättegång. Till stöd för den sålunda uttalade uppfattning torde äfven kunna anföras, att i de främmande stater, inom hvilka, så vidt känt är, den nu afslutade konventionen hittills föranledt lagstiftning i förevarande ämne, denna lagstiftning ej blifvit begränsad till framställningar, som utgått från domstolar i de fördragslutande staterna.

Det i 6 § upptagna stadgande, som innebär att rättsliga tvångsmedel ej må i ärende, hvarom här är fråga, användas mot annan än vittne, har högsta domstolen ansett vara obehöfligt, derest 4 § blefve i enlighet med högsta domstolens hemställan ändrad derhän, att endast vittnen kallades till rätten och öfriga personer, om hvilkas inställelse vore fråga, allenast underrättades om dagen för ärendets företagande. Till förebyggande af hvarje tvekan derom, att de enligt allmän svensk rättegångsordning gällande påföljder för parts uteblifvande från under rätt här ej ega tillämpning, torde emellertid äfven efter vidtagande af omförmälda ändringar i 4 § föreskriften i 6 § böra bibehållas.

Med anledning af högsta domstolens vid 7 § gjorda hemställan om meddelande af närmare föreskrifter angående sättet för verkställande af sådant edligt partförhör, som i nämnda § omförmäles, har det remitterade förslaget stadgande i ämnet blifvit utbytt mot utförligare bestämmelser, hvilka i allt väsentligt ansluta sig till det vid nya lagberedningens förslag till lag om bevisning inför rätta fogade alternativa förslag till föreskrifter angående parts ed, ett förslag, som tillförene undergått högsta domstolens granskning och i den del, hvarom här är fråga, lemnats utan anmärkning.

Vid 1 § i den föreslagna *lagen angående vittnesförhör vid utländsk domstol* hafva två ledamöter af högsta domstolen uttalat den mening att såsom vilkor för svensk domstols bifall till parts begäran om sådant förhör måtte uppställas, att motparten till förhöret samtyckt; till stöd hvarför anförts, att förhörets förläggande till domstol i annat land komme att för sistnämnde part medföra väsentligen ökade kostnader och svårigheter vid bevakandet af hans rätt. Att från den sålunda angifna synpunkt stor varsamhet bör iakttagas vid meddelande af tillstånd till förhör utom riket, är uppenbart. Det lär emellertid med fog kunna af de svenska domstolarne förväntas, att de med beaktande

här af ej komma att meddela sådant tillstånd i andra fall, än der de åberopade vittnenas inställelse inför processdomstolen skulle befinnas omöjlig eller förenad med alltför stor svårighet. Att åter i dylika fall göra förhörets anställande vid utländsk domstol beroende af motparts samtycke, hvilket endast undantagsvis lärer stå att förvänta, skulle ofta nog vara liktydigt med att beröfva en part utväg att begagna sig af ett bevismedel, hvaraf utgången af hans sak kan bero, och öfver hufvud taget göra den nu ifrågasatta lagstiftningen temligen betydelslös. De främmande rättegångsordningar, som tillåta bevisnings upptagande vid domstol i annan stat — och till dessa höra som bekant de flesta — uppställa ej heller, såvidt deras innehåll är mig bekant, någon fordran på samtycke från den bevisförandes motpart; och en härmed öfverensstämmande ståndpunkt intaga såväl lagkomiténs och äldre lagberedningens förslag till rättegångsbalk som de under senare tider för Riksdagen framlagda förslag till ny lagstiftning om bevisning inför rätta, hvilka sistnämnda förslag i nu förevarande hänseende lemnats utan erinran såväl i högsta domstolen som inom Riksdagen.

I afseende å 2 § af nu förevarande lagförslag hafva högsta domstolens fleste ledamöter anmärkt, att då vid många tillfällen domstolen torde komma att sakna ledning för bedömande af storleken utaf den kostnad, som vittnesförhör vid utländsk domstol kunde medföra, det ej vore lämpligt att rörande parts skyldighet att ställa säkerhet för dylik kostnad meddela sådana föreskrifter, att domstolen i hvarje fall hade att bestämma det belopp, hvartill kostnaden skäligen borde beräknas, utan borde i stället allenast stadgas, att part för ifrågavarande kostnad skulle ställa borgen eller annan säkerhet, som af rätten godkändes. Då emellertid med hänsyn till den föreslagna påföljden af parts underlåtenhet att inom förelagd tid ställa säkerhet — en påföljd, som icke lämpligen torde kunna eftergifvas — det är af synnerlig vikt för parten att på förhand erhålla bestämd anvisning rörande beskaffenheten af den säkerhet, som kan godkännas, har förslaget i denna del ansetts ej böra undergå någon ändring. Deremot har, i öfverensstämmelse med hvad inom högsta domstolen jemväl blifvit erinradt, föreskriften om borgen blifvit ändrad derhän, att borgensförbindelsen skall gälla såsom för egen skuld och löftesmännen vara svenske, i riket bosatte män.

Departementschefen uppläste härefter i enlighet med det afgifna yttrandet affattade förslag till

- 1:o) lag om handräckning åt utländsk domstol;
- 2:o) lag om vittnesförhör vid utländsk domstol;
- 3:o) lag om ändrad lydelse af 3 § i lagen den 19 november 1886 angående skyldighet för utländsk man att i rättegång vid svensk domstol mot inländsk man ställa borgen för kostnad och skada; samt
- 4:o) lag om verkställighet i visst fall af utländsk domstols beslut; och hemställde departementschefen i underdånighet, att Kongl. Maj:t tacktes, jemlikt § 87 regeringsformen, för Riksdagen till antagande framlägga dessa förslag.

Med bifall till denna, af statsrådets öfrige ledamöter biträdade hemställan tacktes Hans Kongl. Höghet Kronprinsen-Regenten i nåder förordna, att till Riksdagen skulle aflåtas nådig proposition af den lydelse bilagan litt. B. vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo

Erik Ölander.